

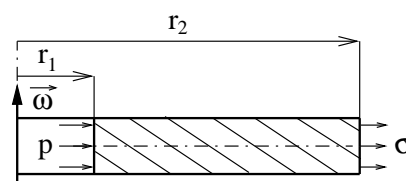
PLNOSTĚNNÉ ROTUJÍCÍ KOTOUČE

Autoři: M. Zajíček, V. Adámek

2.4 Příklady k procvičení

Příklad 1:

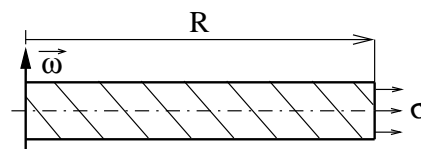
Rotující kotouč je namáhán dle obrázku. Vyšetřete velikosti hlavních napětí na poloměrech r_1 , r_2 a zakreslete v měřítku jejich průběhy. Dále stanovte velikosti změn poloměrů $\Delta r(r_1)$, $\Delta r(r_2)$. Na nebezpečném poloměru, z hlediska pevnosti dle hypotézy HMM a Guestovy, zakreslete všechny Mohrovy kružnice napětí a proveďte kontrolu bezpečnosti, je-li dáno: $\rho = 7.8 \cdot 10^3 \text{ kg m}^{-3}$, $E = 2.1 \cdot 10^5 \text{ MPa}$, $\nu = 0.3$, $Re = 280 \text{ MPa}$, $k = 1.4$, $n = 1200 \text{ min}^{-1}$, $p = 25 \text{ MPa}$, $\sigma = 50 \text{ MPa}$, $r_1 = 25 \text{ mm}$, $r_2 = 500 \text{ mm}$.

Výsledky: $\sigma_r(r_1) = -25 \text{ MPa}$, $\sigma_t(r_1) \doteq 150.8 \text{ MPa}$, $\sigma_r(r_2) = 50 \text{ MPa}$, $\sigma_t(r_2) \doteq 55.8 \text{ MPa}$, $\sigma_o = 0$, $\Delta r(r_1) \doteq 1.88 \cdot 10^{-2} \text{ mm}$, $\Delta r(r_2) \doteq 9.72 \cdot 10^{-2} \text{ mm}$. Vzhledem k vypočtené bezpečnosti dle hypotézy HMM $k \doteq 1.70$, resp. Guestovy $k \doteq 1.59$, stav napjatosti vyhovuje.

Příklad 2:

Rotující kotouč konstantní tloušťky 15 mm je namáhán dle obrázku. Vyšetřete velikosti hlavních napětí na ose rotace a na poloměru R . Dále stanovte velikost změny poloměru $\Delta r(R)$ a změny šířky $\Delta b(0)$ a $\Delta b(R)$ kotouče. Vypočtěte bezpečnost dle Guestovy hypotézy, je-li dáno: $\rho = 3 \cdot 10^3 \text{ kg m}^{-3}$, $E = 0.75 \cdot 10^5 \text{ MPa}$, $\nu = 0.33$, $Re = 210 \text{ MPa}$, $n = 3000 \text{ min}^{-1}$, $\sigma = 85 \text{ MPa}$, $R = 150 \text{ mm}$.

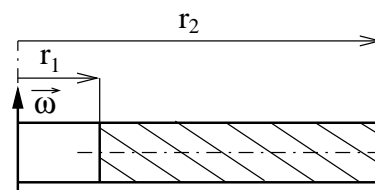

Výsledky: $\sigma_r(0) = \sigma_t(0) \doteq 87.8 \text{ MPa}$, $\sigma_r(R) = 85 \text{ MPa}$, $\sigma_t(R) \doteq 86.1 \text{ MPa}$, $\sigma_o = 0 \text{ MPa}$, $\Delta r(R) \doteq 0.1161 \text{ mm}$, $\Delta b(0) \doteq -1.159 \cdot 10^{-2} \text{ mm}$, $\Delta b(R) \doteq -1.129 \cdot 10^{-2} \text{ mm}$, $k \doteq 2.39$.

Příklad 3:

Vypočtěte kritické otáčky vůči mezi kluzu ($Re = 300 \text{ MPa}$) volně rotujícího kotouče na obrázku. Pro tyto otáčky vyšetřete a zakreslete stav napjatosti v kotouči.

Dáno: $\rho = 7.8 \cdot 10^3 \text{ kg m}^{-3}$, $\nu = 0.33$, $r_1 = 50 \text{ mm}$, $r_2 = 250 \text{ mm}$.

Výsledky: $n \doteq 8177 \text{ min}^{-1}$, $\sigma_r(r_1) = \sigma_r(r_2) = 0$, $\sigma_t(r_1) = 300 \text{ MPa}$, $\sigma_t(r_2) \doteq 71.8 \text{ MPa}$, $\sigma_o = 0$.

PLNOSTĚNNÉ ROTUJÍCÍ KOTOUČE

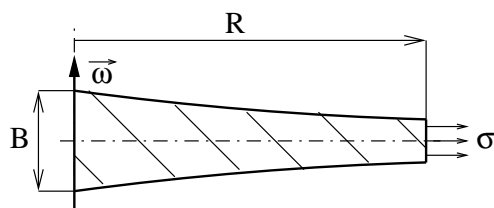
Autoři: M. Zajíček, V. Adámek

Příklad 4:

Vypočtete potřebnou tloušťku B a nakreslete obrys kotouče stálé pevnosti pro bezpečnost $k = 2$. Na obvodu kotouče je připevněno celkem 82 lopatek, přičemž každá z nich působí na kotouč odstředivou silou 415 kN.

Dáno: $\rho = 7.85 \cdot 10^3 \text{ kg m}^{-3}$, $Re = 320 \text{ MPa}$,
 $n = 3000 \text{ min}^{-1}$, $R = 85 \text{ cm}$.

Výsledky: $B \doteq 229 \text{ mm}$.

Příklad 5:

Kotouč (K) byl nalisován za klidu na hřídel (H) s přesahem $\Delta r_1 = 9.6 \cdot 10^{-3} \text{ mm}$. Vypočtete velikost tzv. „uvolňovacích“ otáček, při kterých může dojít k úplnému uvolnění kotouče. Pro tento okamžik a pro stav za klidu stanovte bezpečnosti dle Gustovy hypotézy pevnosti v hřídeli i kotouči. Hřídel i kotouč jsou vyrobeny ze stejného materiálu.

Dáno: $\rho = 7.85 \cdot 10^3 \text{ kg m}^{-3}$, $E = 2.2 \cdot 10^5 \text{ MPa}$, $\nu = 0.33$,
 $Re = 280 \text{ MPa}$, $r_1 = 15 \text{ mm}$, $r_2 = 200 \text{ mm}$.

Výsledky: Uvolňovací otáčky $n \doteq 7008 \text{ min}^{-1}$, bezpečnosti za klidu $k_H = 4$ a $k_K \doteq 1.99$, bezpečnosti za rotace $k_H \doteq 707$ a $k_K \doteq 1.99$.

